

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

56-2

BRNO 2015

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 56
Volume 56

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady <i>Head of editorial board</i>	Pavel Kouřil
Redakční rada <i>Editorial board</i>	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veličák
Odpovědný redaktor <i>Editor in chief</i>	Petr Škrdla
Výkonná redakce <i>Assistant Editors</i>	Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba <i>Executive Editors, Typography</i>	Alice Del Maschio
Software <i>Software</i>	Adobe InDesign CS5
Vyobrazení na obálce <i>Cover Picture</i>	Brno-Líšeň, hradisko Staré zámky. Raněstředověké denáry (viz obr. 5, str. 167 a obr. 15, str. 171). <i>Brno-Líšeň, Staré zámky hillfort. Early Middle Ages deniers (see Fig. 5, Pg. 167 and Fig. 15, Pg. 171).</i>
Adresa redakce <i>Address</i>	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk <i>Print</i>	Azu design s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2015

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright © 2015 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Zánik vesnice může pravděpodobně souviset se změnou hydrologického režimu, vyvolaného zejména vnitřní kolonizací zalesněných poloh a s počátkem velké, středověké kolonizace. Změna vodního režimu znamenala pro mnoho mladohradištních sídlišť situovaných v údolní nivě naprostou katastrofu, jelikož docházelo k periodickým záplavám, kterým jejich obyvatelé již nebyli schopni čelit, a sídliště se tak přesouvala za hranici záplavového území na inundační břehy.

Miroslav Popelka

Literatura

- Kolbinger, D. 2012:** *50 let mých povrchových výzkumů na východním Kroměřížsku*. Praha: Česká archeologická společnost - Sdružení archeologů Čech, Moravy a Slezska.
- Bláha, J. 1974:** Prehistorie Hulína. In: J. Bláha et al.: *Hulín. Dějiny a přítomnost města*. Brno, Hulín: Blok, Městský Národní výbor Hulín.
- Klíma, B. 1974:** Paleolitické nálezy z Hulínska (okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů 1973*, 17.

Resumé

Hulín (Bez. Kroměříž), „Hřebavec před dráhou“. Burgtwallzeit. Siedlung. Rettungsggrabung.

JESENÍK (OKR. JESENÍK)

Kláster sv. Voršily. Středověk, novověk. Sídlíště. Záchranný výzkum.

V srpnu 2014 byl pracovníky společnosti Archaia Olomouc, o. p. s., proveden záchranný výzkum formou dohledu v areálu bývalého kláštera svatě Voršily v centru města Jeseník, kde se nyní nachází základní škola. V areálu se prováděly výkopové práce za účelem položení nových inženýrských sítí a nového dláždění. Před budovou hvězdárny byl objeven zahloubený objekt, který obsahoval v několika vrstvách fragmenty keramiky od 15. do 19. století. Dále byly v jednom z výkopů ve vrstvách nalezeny fragmenty keramiky a skla z 18. až 19. století. Také při sběru na zkoumané ploše byly nalezeny fragmenty keramiky a cihel z období 15. až 20. století. V dalších výkopech, kde byly porušeny pouze navážky a skrývky, nebyly objeveny žádné nálezy.

Táňa Adámková

Resumé

Jeseník (Bez. Jeseník), Kloster St. Ursula. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

KNĚŽEVES (K. Ú. KNĚŽEVES NAD OSLAVOU, OKR. ŽĎÁR NAD SÁZAVOU)

Kněževes č. p. 3. Středověk, novověk. Tvrz. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum byl realizován v areálu domu č. p. 3 v obci Kněževes nad Oslavou, který byl určen stavebně historickým výzkumem jako tvrz (Sadílek 2013). Výzkum probíhal v červenci až říjnu roku 2013 a byl vyvolán stavební adaptací tohoto domu pro budoucí prostory muzea.

Limitujícím faktorem výzkumu bylo nedostatečné osvětlení zkoumaného prostoru, což ovlivnilo především kvalitu fotodokumentace. Stavbou byl zasažen komunikační prostor vstupu do sklepa. V průběhu akce došlo k postupnému snížení terénu o 1 m (0,6 m tvořila vrstva spadlé klenby), při němž byly odkryty pozůstatky vícenásobných novověkých podlah oddělených tenkými vrstvami jílu. Povrchovým sběrem byly dále v areálu domu nalezeny fragmenty novověké kachle a středověké dlaždice.

Monika Martinisková

Literatura

- Sadílek, J. 2013:** Kněževes čp. 3. Stavebně historický průzkum. Bystřice nad Pernštejnem.

Resumé

Kněževes (Kat. Kněževes nad Oslavou, Bez. Žďár nad Sázavou). Mittelalter, Neuzeit. Festung. Rettungsgrabung.

KNÍNICE U BOSKOVIC (OKR. BLANSKO)

„Křiby“. 13. století. Sídlíště. Záchranný výzkum.

V roce 2014 byl prováděn záchranný archeologický výzkum na stavbě, která měla za cíl zrekonstruovat páteřní vodovod na trase Boskovice – Velké Opatovice. Během průzkumu bylo zjištěno několik chronologických horizontů pravěkého a středověkého osídlení v celkem pěti polohách (viz oddíly Neolit, Doba bronzová, Doba železná v Přehledu výzkumů 56-1).

Poloha „Křiby“ u Knínic byla v trase vodovodu poslední lokalitou, kde byly ve výkopu rozpoznány archeologické situace. Situace po skrývkách zde byla zcela nečitelná, takže se až v profílech výkopu zřetelně projeví tři výrazné zásahy do sprašového podloží. Jedna jáma byla novověkého stáří a ve zbývajících dvou případech se jednalo o pozůstatky suterénů středověkých domů předběžně datovaných do 13. století. V jednom objektu bylo u jeho stěny pozorováno i schodiště a zbytky otopného (či výrobního?) zařízení v podobě propálených mazaninových krust u jedné ze stěn. Takřka výhradně byly z výplní těchto rozsáhlých objektů získány střepy z velkých zásobnicových tvarů či jiné užitkové keramiky.

Místo výzkumu je v souřadnicovém systému S-JTSK určeno bodem y = 588175; x = 1123080.

Marek Lečbych

Resumé

Knínice u Boskovic (Blansko District), „Křiby“. Two basements of medieval houses were excavated during a rescue excavation in 2014.

KOPŘIVNÁ (K. Ú. LUŽNÁ U HANUŠOVIC, OKR. ŠUMPERK)

Nový Hrad. Vrcholný středověk. Hrad. Povrchový průzkum. Uložení nálezů: Vlastivědné muzeum Šumperk, přír. č. 8/2011, 4/2012, 1/2014, 13/2014.

Nový Hrad u Hanušovic, umístěný na ostrožně nad řekou Moravou, představuje nejrozsáhlejší severomoravskou hradní zříceninu. Byl založen nejspíše kolem první třetiny 14. století a zanikl v 70. letech 15. století v rámci událostí česko-uherských válek (např. Plaček 1993). Proběhl zde pouze jeden záchranný archeologický výzkum, vyvolaný sanací nejvíce ohroženého úseku hradeb, a to s poměrně zajímavými, ovšem pouze předběžnými výsledky (Goš 2002).

Hradní komplex je bohužel již řadu let vystaven rabování méně uvědomělé části detektorářské obce. Tyto nálezy se do územně příslušného muzea dostávají pouze zřídka (soubor kušových šipek – přír. č. 8/2011 nebo nálezy P. Vaška z okolí fortifikace – přír. č. 13/2014).

O víkendu 12. – 13. 7. 2014 zde Vlastivědné muzeum Šumperk zorganizovalo detektorovou prospekci za účasti archeologa a 9 hledačů (nálezy zaměřovány ručním GPS přístrojem). Prospekce uvnitř areálu hradu se ukázala být nepřínosná – bylo zde konstatováno značné zamoření recentním odpadem (odpadky turistů, stará tábořiště, atd.). Dále byly procházeny svahy pod hradem, kde bylo kovových nálezů poměrně málo; terén je zřejmě bohužel už značně prochozen detektoráři. Podařilo se objevit pouze hrot kuše.

Zajímavé předměty však poskytl zalesněný hřbet zvedající se bezprostředně východně od hradu k vrcholové kótě 666 m n. m. (z tohoto vrcholku pochází náhodný nález zlomku vrcholně středověké keramiky, učiněný M. Příhodou v roce 2012 při sběru hub – přír. č. 1/2014). Ve spodní části hřbetu poblíž hradu byl nalezen kušový hrot a vojenská přezka, především však několik železných objímek, které se nalézaly v určitých, vcelku pravidelných vzdálenostech od sebe těsně podél hřbetu. Další několik objímek bylo detekováno i výše ve svahu (zatím ponechávány na místě). S největší pravděpodobností se jedná o objímky z dřevěného potrubí, evidentně vedoucího z nějakého výše položeného vodního zdroje směrem k hradu. Staré zprávy o reliktech potrubí, nalázané okolo této kóty již dříve při lesních pracích nově shrnuje histo-

rik D. Polách (2012, 159–160). Tomuto prostoru východně od hradu tedy bude věnována pozornost i při dalších plánovaných prospekcích.

Jakub Halama

Literatura

Goš, V. 2002: Kopřivná (okr. Šumperk). Nový Hrad. *Přehled výzkumů* 43 (2001), 260–261.

Plaček, M. 1993: Nový Hrad u Kopřivné. *Severní Morava* 65, 3–12.

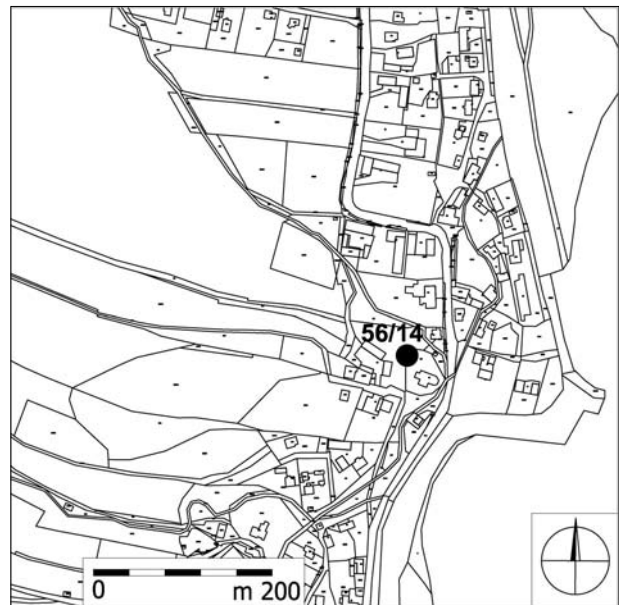
Polách, D. 2012: *Historické toulky Šumperskem*. Štítý: Veduta.

Resumé

Kopřivná (Kat. Lužná u Hanušovic, Bez. Šumperk), Nový Hrad. Hochmittelalter. Burg. Terrainuntersuchung. Ablagerung: Heimatkunde Museum Šumperk, Zuwachs. Nr. 8/2011, 4/2012, 1/2014, 13/2014.

KOPŘIVNICE (K. Ú. VLČOVICE, OKRES NOVÝ JIČÍN) Městská část Vlčovice, kostel Všech svatých, parc. č. 42. Novověk. Kostel. Záchranný výzkum.

V souvislosti s rekonstrukcí podlahy v sakristii kostela Všech svatých v městské části Vlčovice proběhl v roce 2014 záchranný archeologický výzkum (obr. 31), realizovaný ostravským archeologickým pracovištěm Národního památkového ústavu (akce č. 56/14). Paralelně s probíhajícím archeologickým výzkumem byla v interiéru sakristie provedena operativní dokumentace nadzemních

Obr. 31. Kopřivnice – Vlčovice, kostel Všech svatých. Lokalizace výzkumu v katastrální mapě.

Abb. 31. Kopřivnice – Vlčovice, Allerheiligen-Kirche. Lokalisierung der Grabungsstelle in der Katastralkarte.